

STORTINGET

Representantforslag 15 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk

Dokument 8:15 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Audun Lysbakken, Arne Nævra og Solfrid Lerbrekk om krav om merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel

Til Stortinget

Bakgrunn

Den 12. november 2019 slo EU-domstolen fast at matvarer som er produsert i israelske bosettinger i okkuperte områder på Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem og Golanhøydene, tydelig må merkes. Det vil si at den generelle betegnelsen «Product of Israel» ikke lenger er akseptabel, og at merkingen nå må utvides til for eksempel «Product originating in the Golan Heights (Israeli settlement)» eller «Product originating in the West Bank (Israeli settlement)».

Merkingen er ment å skille mellom varer som er produsert på israelsk område, og varer som er produsert av israelske produsenter på ulovlig okkupert palestinsk område. Dette vil gjøre at forbrukere kan ta et informert valg om varen de vurderer å kjøpe.

Ansvaret for merkingen vil tilfalle importør, eller distributør av varene overfor markedet. EU-domstolen slår fast i sitt vedtak at uten en merking av produksjonssted vil ikke forbrukere ha noen mulighet til å fastslå hvorvidt produkter har sitt opphav i en folkerettsstridig bosetting.

Norge har ingen tilsvarende merkeordning som den EU-domstolen har vedtatt. Å innføre en merkeordning for varer produsert på okkupert område, har vært gjenstand for debatt i flere år. Forslagsstillerne ser det

som svært positivt at EU-domstolen går foran og markerer at EU vil begrense muligheten til å tjene økonomisk på okkupasjon. EU-domstolen markerer med dette en forventning om at Israel må forholde seg til Genèvekonvensjonens krav til en okkupasjonsmakt. EU-domstolen slår fast at bosettinger gir:

«concrete expression to a policy of population transfer conducted by that state outside its territory, in violation of the rules of general international humanitarian law.»

Siden Seksdagerskrigen i 1967 har Israel okkupert Vestbredden (inkludert Øst-Jerusalem) og Gazastripen og bygget bosettinger for egne borgere på okkupert palestinsk område. Bosettingene er folkerettsstridige. Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide sa i desember 2018 følgende:

«Regjeringen er tydelig overfor Israel om at de israelske bosettingene på okkupert område er folkerettsstridige og utgjør et hinder for fred. Dette synet er forankret i en rekke resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd, deriblant resolusjon 465 og 471, og vurderinger fra den internasjonale domstolen i Haag.»

Tidligere utenriksminister Børge Brende slo fast at relevante avtaler mellom Norge og Israel kun vil gjelde innenfor det territoriet Israel kontrollerte før 4. juni 1967, og at dette er i tråd med folkeretten slik den kommer til uttrykk i FNs sikkerhetsrådsresolusjon 242 fra 1967. Det internasjonale samfunnet anerkjenner ikke Israels suverenitet over de israelske bosettingene på okkupert område. Anvendelsen av israelsk nasjonal lovgivning på okkupert område anses derfor som ulovlig.

Den internasjonale domstolen i Haag, sikkerhetsråds- og generalforsamlingsresolusjoner i FN og flere FN-organer har gjentatte ganger anvendt bestemmelse-

ne fra Genèvekonvensjonene (1949) og Haagkonvensjonene (1907) om å respektere krigens folkerett i de okkuperte palestinske områdene.

Ifølge FNs menneskerettighetsråds rådgivende komité har lokale myndigheter et ansvar for å oversette nasjonale menneskerettighetsstrategier og policyer til praktiske anliggender. FNs retningslinjer for menneskerettigheter og næringsliv slår fast at stater bør fremme respekt for menneskerettighetene hos selskapene de gjennomfører forretningstransaksjoner med. Norge var en av de første statene til å utarbeide en nasjonal handlingsplan for oppfølging av FNs retningslinjer for menneskerettigheter og næringsliv.

18 EU-medlemsland advarer sitt næringsliv om de økonomiske, juridiske og omdømmemessige risikoene knyttet til å inngå forretningsforbindelser som støtter opp om bosettingsvirksomhet i de okkuperte palestinske områdene.

På denne bakgrunn vil forslagsstillerne markere at det er uakseptabelt at en okkupasjonsmakt tjener økonomisk på ulovlig okkupasjon. Samtidig ønsker forslagsstillerne å gi norske forbrukere de samme valgmu-

ligheter som EU-borgere når de handler produkter fra regionen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innføre en merkeordning for varer, slik at varer som kommer fra områder okkupert av Israel, må merkes med opprinnelsesområde etter mal av EU-domstolens vedtak om en slik merking.
2. Stortinget ber regjeringen klargjøre ansvar for merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel, før de når norske forbrukere.
3. Stortinget ber regjeringen utrede kontrollmekanismer og eventuelle sanksjoner mot ansvarlige aktører som bryter ny bestemmelse om merkeordning for varer som kommer fra områder okkupert av Israel.

26. november 2019

Petter Eide

Audun Lysbakken

Arne Nævra

Solfrid Lerbrekk